

302688

XIX. YÜZYILDAN GÜNÜMÜZE İSLAM DÜŞÜNÜRLERİ

CİLT 2

26 Ekim 2023

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Editörler

Prof. Dr. Kemal SÖZEN

Prof. Dr. Sabri YILMAZ

Prof. Dr. Ali Kürşat TURGUT

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	302688
Tas. No:	922-97 OND-4

İstanbul
DİVAN
Kitap
2023

İbn Âşûr İlahî Tahrir
090173

MUHAMMED ET-TÂHİR B. ÂŞÛR (1879-1973)*

Halil İbrahim DOĞAN**

Muhammed et-Tâhîr b. Âşûr, 1879-1973 yılları arasında en buhranlı ve sıkıntılı denilebilecek zamanlarında Mağrib¹ bölgesindeki devletlerden biri olan Tunus'ta yaşamış ve ömrünü burada geçirmiş bir âlimdir. Çünkü bu dönemde Osmanlı Devleti zayıflayıp çökmüş, akabinde Batılı devletler, İslâm ülkelerini istila edip sömürgeleştirmiş ve bu arada iki büyük dünya savaşı olmuştur. XIX. asırda Batılılar tarafından istila edilen devletlerden olan Tunus, 1881 yılında Fransa tarafından işgal edilmiş, 75 yıl Fransa'nın sömürgesinde kalmış ve 1956'da bağımsızlığını kazanmıştır.

İbn Âşûr'un yaşadığı dönemde bütünü ile İslâm âlemi, iç ve dış sebepler yüzünden sıkıntı içinde ve yöneticilerin baskıları altında kötü bir hâldedir. Müslüman ülkeler fakirlikten, cahillikten ve hastalıktan eziyet çekmiş olup ictimâî hayat karışık bir durumdadır. Ayrıca iktisadî hayatı, kargaşa ve kötü bir yönetimden dolayı ağırlaştırılmış borç altında çökmüştür.² Bu durum, Batının fikrî, kültürel ve askerî planlarının bir sonucudur. Müslümanların dine bağlılıklarını ve İslâm ülkelerinin birliğini zayıflatmak için politikalar uygulanmıştır.³ Bu dönemde Müslümanların din anlayışı, İslâm ruhundan uzaklaştırılarak tahrif edilmiş bir şekildedir. İslâm dininin içi boşaltılarak şekilcilik dışında dinde hiçbir şey bırakılmamıştır. İslâm

* Bu bölüm, büyük oranda yazar tarafından hazırlanan *Muhammed et-Tâhîr b. Âşûr (1879-1973) ve Hadis İlimindeki Yeri* (Ankara: Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015) adlı yüksek lisans tezinden hareketle hazırlanmıştır.

** Dr. Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Hadis Anabilim Dalı, ibrahimseyh60@gmail.com, Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-9644-5498>.

¹ Doğu İslâm dünyasının (Meşrik) sınırı kabul edilen Mısır'dan Atlantik Okyanusu'na kadar uzanan Kuzey Afrika ve Güney Sahrâ, İslâm kaynaklarında "Mağrib" olarak anılmaktadır. Günümüzde bu coğrafyada Libya, Tunus, Cezayir, Fas ve Moritanya devletleri bulunmaktadır. Mısır'ın batısında yer almasından dolayı bazı kaynaklarda Endülüs de Mağrib coğrafyasına dâhil edilmektedir. Bk. İbrahim Harekât, "Mağrib", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2003), 27/314.

² Belkâsım el-Gâli, *Min A'lâmî'z-Zeytûne: Şeyhu'l-câmi'i'l-a'zâm Muhammed et-Tâhîr b. Âşûr hayâtühû ve âsârühû* (Beirut: Dâru İbn Hazm, 1996), 17.

³ Hâlid b. Ahmed ez-Zehrâni, *Mevkîfu't-Tâhîr b. Âşûr mine'l-İmâmiyyeti'l-İsnâ Aşere* (y.y.: Merkezü'l-Mağribi'l-Arabî l'd-Dirâsât ve't-Tedrib, 2010), 37.